

TIDNING FÖR SVENSKARNA I ESTLAND

ÅTTONDE
ARG.

N° 31

Prenumerationspris:

Helt år Emk. 200:—

Halvt „ „ 125:—

I utlandet:

Helt år Emk. 350:—

Halvt „ „ 200:—

Utkommer
alla onsdagar

Redaktion:

Svenska Folkförbundet

Ansv. red.: M. Westerblom
Reval, Riddaregatan 3.

Annonspris
enligt överenskom-
melse.

För längre annonse-
ring beviljas rabatt.

20 aug.

1925

DAN BROSTRÖM †

Ännu ha vi estlandssvenskar icke riktigt kunnat fatta vilket förkrossande slag drabbade Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet och hela den allsvenska rörelsen genom Dan Broströms bortgång. I förra numret ha vi redan nämnt, vilken stor roll den mannen spelade i hela Sverige. Som Riksföreningens ordförande var Dan Broström oersättlig. Han med sin auktoritet och sitt varma intresse för utlandssvenskarna var den rätte mannen på sin post. Riksföreningen behövde en sådan ordförande. Nu är han borta. Han saknas mycket av Riksföreningen och alla svensketsvänner. Även vi estlandssvenskar uttala här på detta sätt vår djupa sorg och saknad!

ENKELHET OCH BARNUPPFÖSTRAN.

Att fostra barn enkelt är varje fars och mors plikt. Därigenom främja de sina egna barns välfärd lika väl som andras.

Det finns visserligen välsituerade föräldrar, som resonera som

så: Varför skall ej mitt barn kunna få njuta av allt, som jag har råd att bestå det med? Varför skall det onödigtvis behöva underkasta sig försakelser? Sådana föräldrar tro sig bäst lägga i dagen sin ömsinhet om barnen genom att tillfredsställa alla deras önsknings. De ha ej hjärta att säga nej till sina barn.

Detta kalla vi sentimentalitet, och genom denna skada de sina barn mer, än vad de själva ana. Har ett barn under uppväxtåren fått vanan att se alla sina önsknings uppfyllda, kommer det att känna det ytterst svårt, om det ej kan få det även i fortsättningen. Vem vet, hur barnets framtid kommer att gestalta sig? I vår tid går det hastigt upp och hastigt ned. Har barnet aldrig fått lära sig konsten att försaka och aldrig upplevat försakelsens positiva värde, torde det vålla djupa smärtor, när livet tvingar det in i försakelser. Den klemiga uppfostran det fått, har icke härdat det till kampen för tillvaron.

Medan barn, som utgått ur fattiga hem, där varje dag var ett problem, och där det tidigt lärde känna livet som kamp, som brottnings med svårigheter, ha lättare för att bevara balansen ute i

livets stundom mycket hårda kamp, se sig barn, som blivit fostrade i förmögna hem, alldeles handfallna och bortkomna, när hinder möta och svårigheterna hopa sig. De äga ej stridsduglighet. De hava trätt ut i livet med blott anspråk på livet, med endast krav på lycka, utan tanke på att själva göra sina insatser i livet.

Fostras barnen icke enkelt, bliva de sålunda sämre rustade att kämpa livets kamp. Men föräldrar vålla genom dylik oförständig uppfostran även andras barn skada. Vi se det bäst i våra skolor, där barnen bl. a. tävla om att vara finare klädda än andra. Särskilt i våra flickskolor är detta mycket vanligt. Det ena barnet vill åtminstone ej vara sämre än andra, och så tvingas många föräldrar att kläda sina barn finare och dyrbarare än de egentligen ha råd till. De vilja ej tillfoga sina barn smärtor genom att skicka dem i skolan sämre klädda än andra.

När far och mor låta sina barn uppträda elegant klädda även i vardagslag, vålla de hela samhället skada, ty de förstöra hemmens redan förut kanske ansträngda ekonomi och ge upphov till att flärd och fåfänga bli en

förödande makt i unga hjärtan. Vore det icke fördelaktigt att särskild i alla flickskolor införa ett slags uniform, en och samma dräkt som alla måste bära — fri från alla onödiga prydnader.

Ett dylikt arrangemang skulle helt vist vara till stor nytta. Det är för mycket begärt, att far och mor skola ha mod att ensamma gå mot strömmen och därigenom draga åtlöje och förakt över sitt barn. Samhället må här gripa in och påbjuda, att en så eller så beskaffad enkel dräkt skall bäras av alla som besöka flickskolor. Därigenom skulle fattiga föräldrar, som gärna vilja bestå sina begåvade barn en högre utbildning, befrias från många bekymmer, och flärden skulle ej driva barnen in i den löjliga tävlan att vara finare än andra.

Fostrarna enkelt, så gör du barnen och hela samhället den bästa tjänsten!

Ur „Tidens Tecken“.

HEM BYGDS KYRKAN.

I sköna och härliga ord har författaren i Kustbon N:o 24 skildrat hembygdskyrkan, och lycklig är den, som äger en sådan. Vad är väl skönare än det tempel, den boning, där vårt bättre jag får sin näring, där hemlandstonerna från det eviga hemmet klinga en till mötes, och där man i stilla andakt kan stärka själen och samla krafter för att kämpa för det goda, för det eviga, som sträcker sig över tidens gränser.

Några av våra estlandssvenska kyrkor äro dock, beklagligt nog, ej sådana helgedomar, som stämma till andakt, utan verka nedtryckande, störande och väcka mycket blandande känslor till liv. Allt detta genom sin inre prägel. Väggarne m. m. äro prydda med minnen från livegenskapens dagar, så det ser ut att förtryckare även fått intaga och behålla hedersplatser i gudshuset. Ännu mera: Alla inskrifter äro på främmande språk o. s. v. Allt detta kan ej annat än störa, ja

djupt såra en rättänkande, som vår stam fått genomleva?! De som hava saken om hand borde utan dröjsmål styra om, att alla våra hembygdskyrkor även få en sådan inre prägel, som i sig bär en prägel som höjer en svensk andakt. Antecknaren av dessa tankar vill ej yrka på att utan vidare bortsopa och förstöra tyrranneriets kännemärken, nej, han vill påminna därom, att det som hör historien till må få sin motsvarande plats, en sådan, som icke stör den andäktiga kyrkobesökaren.

Folkets röst.

KRING SVENSKBYGDER

O R M S Ö.

Fredagen den 31 juli kom äntligen det mycket efterlängtade regnet men i form av ett ytterst häftigt åskväder. (En del byar hade även tidigare välsignats med mindre regnskurar).

Blixten slog ned i Förby Irjas boningshus, vilken ramponerades, följde densamma ned i ugnen och därifrån ut på golvet. Här dansade blixtarna fram och tillbaka mellan folk och stolar, från ett rum till det andra och slutligen ned i källaren, dock utan att antända eller skada någon. Rummen fylldes med rök och damm, och det kokade i den omslagna mjölken å golvet, vilket även uppvisade några strimor, det var allt utom förskräckelsen förstås. Mer än förunderligt!

Om det var av samma åkslag eller som ett annat tätt härpå följande, träffades även en i närheten betande häst, dock utan annan skada än några mindre strimor under magen. Blixtar slog ned även på andra ställen i närheten, dock utan att skada. Vårre gick det dock i en by å Dagö mitt emot Förby, där två gårdar antändes och nedbrunno och två personer dödades. Från Förby kunde eldsvådorna klart iakttagas.

Regnet kom, men hotar att bliva för långvarigt. Rågen håller på att fördärvas, växa ut i skylarna. Endast en liten del av den rikliga skörden är tröskad.

En god del av sommarsäden är också redan skördad — vi har den 7 augusti i skrivande stund.

Vår ö besöktes av medlemmen i Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet, kapten P. O. Carlander från Borås, Sverige. Vistelsen här räckte i fyra dagar. Trots det ideliga hällregnandet avlades besök i en stor del av byarna och blev den långväga gästen i tillfälle göra sig en föreställning om våra förhållanden.

MAGNUSHOF.

Statens jordförvaltare i Viek har den 1 juli d. a. genom en skrivelse underrättat Ormsö kommunalstyrelse om, att slottet Magnushof kan överlämnas åt bemälda kommun till skolhus. Efter sju års lång väntan har äntligen detta glädjande budskap kommit — men kanhända försent, emedan under denna väntans tid, så mycket som talade för Magnushof, gått i spillo. Då var man eld och lågor för husets inköp — nu råder en förbistring inom befolkningen i denna fråga. Samtidigt har huset nu genomgått ett intensivt förfall. Då hade vi i utsikt att erhålla de nödiga pengarna för remonten av byggnaderna, nu hava dessa utsikter förringats, kanhända förlorats. Myndigheternas tillmötesgående har visserligen kommit för sent, men vi hoppas att det ännu icke är försent. Tänker man noga efter kommer man dock till samma beslut — Magnushof får icke gå oss ur händerna. Försumma vi detta tillfälle kunna följderna bli ödesdiga för vårt lilla svensksamhälle här. Ännu ha vi inte ett enda någorlunda tillfredsställande skolhus, ännu äro alla våra föreningar utan lokaler. Fattighusfrågan har ännu icke kommit ett steg närmare sin lösning. Frågan om ett estlands-

svenskt museum, som jag sinomtid väckte i denna tidning är också ett problem som väntar på sin lösning. Allt detta och mycket till skulle få plats under slottets rymliga tack och i närslutna hus. Stockarna äro ännu kärnfriska, gälven användbara samt en del ugnar äro ännu brukbara, så att i värsta fall kunde materialet användas för om- eller nybyggnad. Således bättre sent än aldrig, som ordspråket säger. I och med Magnushofs överlämnande åt Ormsö kommun skulle ett nytt mål vara vunnet för svenskhetens bevarande i Estland.

Ormsö, den 19 juli 1925.

-n -n.

KORKIS.

När nu skolan i Korkis åter kan öppnas, och den efter sex veckor börjar sin verksamhet, då är det måhända på sin plats att här ägnas företaget några rader. Det blir några flyktiga drag av det, som ligger närmast i minnet.

Korkis skola — ja, var det icke skötebarnet, som låg i S. O. V.-s närmaste omtanke de första åren av föreningens verksamhet? — Tack vare Riksföreningen kan skolan nu åter öppnas, även denna gång som S. O. V.-s skola. Hava icke Eibofolkets låt mig säga bästa män arbetat som lärare just här? En N. Blees, en Rudolf Timmerman, en Joel Nyman! Folket i Korkis känner dem och minnes dem med tacksamhet.

Tre år hade skolan arbetat i hyrd lokal. Och det var ett stolt ögonblick när sedan invigningen av det nya skolhuset förrättades av pastor Gustafson från Reval. Utom byfolket voro närvarande läraren R. Timmerman samt pastor H. Hahn och barorerna von Stackelberg från Kors. — Även ägaren till Padis Kloster baron von Ranm var mycket vänligt stämd mot svenska skolan i Korkis.

Under sin tolvåriga verksamhet har skolan besökts av c:a 60 ele-

ver. Inalles ha verkat vid skolan efter varandra sju lärare. Under krigsåren tjänstgjorde tre av dem en kortare tid.

Då skolan börjar sin verksamhet är det att hoppas, att arbetet åter besjålas av samma hurtiga framåtsträvande anda som tillföre.

Till ett svenskt skolhus blev huset byggd och invigd. Det är väl meningen, att arbetet nu också skall rätta sig därefter.

Skolan här har stått över dagens små frågor. Må därför arbetet nu också bedrivas med lugn och värdighet. Ty därmed är grunden lagt till ett fruktbringande skolarbete.

A. Sg.

DEN GÅNGNA VECKAN

Inrikes.

På lördagen den 15 augusti kl. 2 e. m. öppnades i Reval på sedvanligt sätt Estlands IV. utställning-mässan. De estniska mässorna ha år från år växt och blivit allt betydelsefullare. I år har man synnerligen vinnlagt sig om att göra mässan tilltalande. Föremål ha utställts rikligt, isynnerhet från andelsmejerier. Det visar att just denna näringsgren kommit att spela huvudrollen för Estland i framtiden. — Utställningen har också besökts flitigt.

Under den gånga veckan lämnade över 200 personer Estland för att emigrera till Brasilien.

Det är säkert icke lätta dagar, som vänta dessa lyckosökare i Brasilien, och många som nu satt sin tilltro till agenter, komma nog sedan att bittert ångra sig. Bland utvandrarerna fanns också en estlands-svensk familj.

Riksäldsten har tillsammans med 4 ministrar företagit en rundfärd i Estland för att på olika orter närmare lära känna förhållandena. Färden göres med bilar.

Utländet.

Det svar, som Frankrike skulle ge Tyskland i garantifrågan, vän-

tas nu kunna avsändas till Berlin. Briand och Chamberlain ha enats om det svar som skall lämnas. Det lär vara mycket vänligt mot tyskarna och påyrka att Tyskland skall få sitta vid samma konferensbord med andra stormakter och där avgöra tvistefrågorna.

Tyska riksdagen har, efter att ha nedlagt ett oerhört stort arbete på kort tid, bl. a. antagit den långa tulltariflagen, den 12 dennes slutat sitt arbete för sommaren och tagit ferier.

Kriget i Marocko, som berett fransmännen icke så litet bekymmer, fortsattes och mången hård kamp förestår ännu fransmännen och spanjorerna, om de skola lyckas kuva Abd-el-Krim, som inte vill nöja sig med mindre än att han tillerkännes rätten som en suverän regent.

RÄTTELSE.

I nr 24 stod i de kyrkliga notiserna från Ormsö „Gunhild Erling Johansson Beckman“, bör vara Gunil Erling Johansson Beckman.

Red.

ETT OCH ANNAT

Citat och anteckningar samlade av Agnar Söderberg.

„Sveriges ansikte är sedan hedenhös vänt mot öster.“

Harald Hjärne.

* * *

„Hvad som är moraliskt falskt, kan ej vara politiskt riktigt.“

Gladstone.

* * *

„Somliga människor kunna ni alltid lura och ni kunna lura alla människor till en tid, men ni kunna icke alltid lura alla människor.“

Abraham Lincoln.

* * *

Under vanliga förhållanden producerar Norge knappt $\frac{1}{5}$ av de landbruksprodukter landet behöver.

* * *

Norge äger c:a 70.000 kv. km. skog, hvarav $\frac{1}{2}$ är i statens ägo.

„Svinfläsk och svärföräldrar äro bäst, då de äro kalla“.

Gammalt ordspråk från Väster-götland.

* * *

„Ett jungfruhår drager starkare än tio par oxar.“

Gammalt danskt ordspråk.

* * *

Till de världsberömda „amerikanska“ Gilletteklingorna användes svenskt stål från Munkfors bruk i Värmland.

* * *

„Av så krokigt trä som det människan är gjord av, kan icke något rätlinjigt göras.“

Kant.

* * *

„Förr må man svika svurna vänner än fränder.“

Gammalt danskt ordspråk.

* * *

„— — — i den övertygelsen att lyckan beror på frihet, men friheten på mannamod, blicken icke ängstigt på krigets färor.“

Perikles.

* * *

„Den som äter ur samma gröt-fat som hin onde bör skaffa sig en lång sked“.

Gammalt ordspråk.

* * *

Den svenske fältherren Pontus de la Gardie ligger begravd i domkyrkan i Reval.

Penningkurser

Revals börs.

18 augusti 1925

1 dollar	—	372	375
1 pund	—	18 0	1825
100 rentmark	—	8850	8950
100 Fmk.	—	937	947
100 sv. kr.	—	10000	10115
1 estkrona	100	—	—
10 guldrub.	—	1900	1935

REVALS TORGPRIS.

Hela svin	per pund	Emk.	45—50
Flunder	„	„	15—20
Abborre	„	„	15—18
Strömning	„	„	10—12
Smör	„	„	80—95
Mjök	„ stop	„	18—20
Grädde	„	„	140—160
Ägg	„ par	„	16—18
Rågmjöl	„ pud	„	370—385
Potatis	„ stop	„	8—11

IV. Estniska Utställning-mässan

i Reval den 15—24 augusti 1925

Närmare 1000 utställare från handels-, industri- och landtbruksområdet.

I de sista dagarna ha ännu många utställare anlänt från in- och utlandet.

Affärstid alla dagar fr. kl. 9—2.

PLATSMUSIK FR. KL. 12—2 o. 5—8.

NÖJESFÄLTET „TIVOLI“

på „Rannavärava mägi“ med alla slags förströelser.

Musiken spelar fr. kl. 8—10 e. m.

Avgiftsfria biografföreställningar fr. kl. 12—2.

Inträdesavgift incl. „Tivoli“ Emk. 30.—

Bageriidkarnes Jäst-Aktienbolag

hållbara och jäskraftiga

Pressjäst

är oöverträffad.

Atersförsäljare antagas där vi förut icke äro representerade.

Post- och telegrafadress:

Jästängen, STOCKHOLM.

BILTRANSPORTER

verkställes av

A.-B. SLEIPNER, Stockholm

Riks 2485, Norr 4339

till angränsande statssamhällen, järnvägsstationer, egendommar och handelsaffärer.

Svenska Sockerfabriks A. B., Malmö.

Bitsocker, förpackat i paket om 2 à 2½ kg., finnes till salu hos alla specerihandlare.

Skolbarn i Hapsal

finna passande bostad med eller utan inackordering i närheten av skolorna, på hörnet av Rütli- och Suur Lossi tänav 17, hos fru A. RETTEL.

ESTLANDS GEOGRAFI PÅ SVENSKA

PRIS Kr. 1:50., OBUNDEN Kr. 1:—.

Den som önskar veta något om den nya republiken Estland och isynnerhet svenskarna i Estland, borde rekommendera boken: Reval, Riddaregatan 3.